

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. V. Fidei est Baptismus, Confirmationem & Ordinem imprimere characterem; quamquam hoc ipsum neque auctoritate Scripturæ aut Sanctorum Patrum evidenter necessariò possit probari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

fic loquar) à nemine specie physicâ distinguntur à Fide & Spe extra Sacramentum infusis; ita neque Charitas, quæ identificatur gratiæ habituali, distingui debet.

79. Quæcumque Gratia habitualis exigit aliqua auxilia ad resistendum tentationibus & bene operandum. Tridentinum.

Et quidem quæcumque gratia habitualis exigit aliqua auxilia, sive gratias prævenientes ad resistendum tentationibus & bene operandum. Deus namque (loquitur Trident. sess. 6. cap. 11.) suâ gratiâ actuali semel infusis non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Rationem præmiserat: Quo (inquiens) sit, ut iusti ipsi eò magis se obligatos ad ambulandum in via iustitiæ sentire debeant, quò liberati iam à peccato, servi autem & amici facti Deo, sobriè, iuste & piè viventes proficere possint per Christum Iesum, qui diligentes se diligit, citans eos specialibus favoribus & auxilijs, quibuscumque facilitus possint, si velint, mandata Dei servare; id quippe maximè consentaneum est legibus amicitiae, ut amicus juxta voluntatem amici operetur.

Quapropter Trident. supra can. 18. specialiter definit, Dei præcepta homini iustificato & sub gratia constituto esse ad observandum possibile. Quis ergo miretur, si amicitia seu gratia sacramentalis præter illa auxilia communia de congruo postulet specialiora, quibus obtineatur finis à Christo per Sacramentum specialiter intentus? Siquidem ad hoc Christus in particulari sua merita applicavit. Quemadmodum inter homines, si subditus aliquis meruit amicitiam principis obsequijs spectantibus ad certam materiam, si in illa est locus præmio, par est ut in illa obtineat; v. g. si servit in rebus Indicis, ut in India accipiat aliquod officium, maximè si fuerit promissum.

Ex quo apparet longè aliter gratiam sacramentalem exigere illa auxilia, quàm lignum aut lapidem, ad quorum præsentiam Deus illa daret; sic etenim gratia extrinsecè connotat illa auxilia dependentè à decreto Dei, ut tamen sit radix congrua, cujus intuitu conferantur in tali materia; & ideo dicuntur dari mediante gratiâ, & juxta ejus proportionem, ut habet secunda pars conclusionis, quæ non indiget aliâ probatione.

80. Verisimiliter intuitu Sacramenti initerabilis dantur, occasione occurrente, per totam vitam auxilia; non sic

Solum nota, verisimile esse intuitu Sacramenti initerabilis dari auxilia gratiæ per totam vitam cum occasio occurrat; ratione verò aliorum, v. g. Pœnitentiæ vel Communionis non; sed certum numerum; cum enim instituta sint ut repetantur, sufficiebat singulis vicibus singula auxilia determinari. De tempore,

quo hæc auxilia conferuntur, dicam in fine Sectionis; prius explicò alterum effectum secundarium, qui ab Ecclesia vocatur Character. Circa quem quaeritur Primò, in quibus Sacramentis imprimatur? Relolutio erit

CONCLUSIO V.

Fidei est Baptismus, Confirmationem & Ordinem imprimere characterem; quamquam hoc ipsum neque experientiâ vel ratione, neque auctoritate Scripturæ aut Sanctorum Patrum evidenter necessariò possit probari.

81. Vocabulum Character apud Græcos idem est quod apud Latinos figura.

S Uppono ex Scoto 4. dist. 6. q. 9. n. 2. Vocabulum Character apud Græcos idem est quod apud Latinos figura. Scoto.

idem valere, quod apud Latinos figura: Et sic (inquit) accipitur ad Heb. 1. ubi nos habemus, figura substantiæ, ponitur character in græco: & hoc modo dicimus characteres, figuras, quibus littera scribuntur: & hoc modo dicimus characteres in incantationibus, & huiusmodi quasdam figuras protractas: & hoc modo accipitur in Apocalypsi character bestiae, figura in fronte vel in manu, quæ significat ipsam pertinere ad familiam bestiae. Generalius autem accipitur character pro signo; & hoc modo Baptismus potest dici character, quia signum quoddam est. Forma etiam verborum in Sacramento aliquo potest dici character, sicut Magister loquitur in ista distinctione. Sed his omnibus prætermisus, de characterè, ut loquimur in proposito, Theologi concipiunt communiter per characterem quoddam spirituale impressum à Deo suscipienti Sacramento non iterabile. Hæc Doctor Subtilis de ratione nominis.

Quæ cognitâ, nefas est Catholico dubitare de prima parte conclusionis post Florentinum & Tridentinum: illud siquidem in Decreto Unionis sic definit: Inter hæc sacramenta tria sunt Baptismus, Confirmatio & Ordo, quæ characterem, id est spirituale quoddam signum à cæteris distinctum imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur: reliqua verò quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt. Hoc verò sessione 7. canone 9. damnat errorem contrarium, qui à Waldensibus Tom. 2. doctrinalis fidei cap. 109. adscribitur

describitur Joanni Wiclef, quem unanimiter sequuntur nostri temporis heretici: non quod fundamentum aliquod habeant, sed quod more suo totam antiquitatis doctrinam derideant; & quia (ut scriptum reliquit B. Judas in sua Canonica, v. 10.)

Quicumque ignorant, blasphemant. Damnat (inquam) his verbis: Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit.

Eandem veritatem per traditionem ab initio Ecclesie acceptam expressit ante Florentinum Innocentius III. in cap. Majores de Baptismo, ut docet Scot. supra n. 14. ibi: Breviter, sicut habetur extra de hereticis, Ad abolendam, sententium est de Sacramentis Ecclesie, sicut sentit Romana Ecclesia. Romana autem Ecclesia videtur sentire characterem imprimi in anima in Baptismo, sicut dicit Innocentius III. extra de Baptismo & eius effectu, c. Majores: Qui fide accedit ad Baptisimum, characterem suscipit Christianitatis impressum. Et ibidem in fine: Tunc characterem sacramentalis imprimit operatio, cum obicem voluntatis contraria non invenit obstantem. Et si prima auctoritas posset exponi vocando characterem Christianitatis ipsum Baptisimum; tamen secunda qua dicit, quod sacramentalis operatio imprimit characterem, videtur expresse loqui de characterem, tanquam de aliquo impresso ipsi anima, sicut loquimur in proposito. Propter ergo solam auctoritatem Ecclesie, quantum occurrit ad presens, est ponendum, characterem imprimi.

Falso ergo Prapositionis q. 63, art. 1. n. 1. Scotus (inquam) videtur existimare, sententiam, qua asserit per aliqua Sacramenta imprimi characterem, solum esse probabilem. Quasi vero omne illud solum sit probabile, quod non est evidenter necessarium. Equidem facile crediderim, eum non existimasse hoc esse articulum fidei; quia videlicet non satis expresse suo tempore ab Ecclesia definitum; neque enim de eo erat questio in capite Majores citato, sed solum, an imprimeretur character in Baptismo per violentiam suscepto: unde non definit, sed supponit Pontifex imprimi characterem in valido Baptismo.

Verius intellexit Doctorem Subtilem Doctissimus P. Suarez, qui disp. 1. sect. 1. postquam recensuisset testimonia SS. Patrum pro impressione characteris, subjungit: Quoniam vero haec omnia testimonia non videntur cogere; ideo Scotus dist. 6.

q. 9. dicit facile exponi posse, ipsum Sacramentum Baptismi v. g. esse characterem; & ideo concludit sola auctoritate Ecclesie nos cogi ad ponendum characterem: sed quamvis verum sit Ecclesie auctoritatem habere praecipuas partes in hoc negotio, tamen ea supposita intelligimus mentem Sanctorum fuisse in eadem significatione de characterem loqui, & sine dubio multa ex dictis Sanctorum melius praedicto modo intelliguntur.

Suarium sequitur Dicastillo Tract. 1. Et Dicastillo. disp. 2. dub. 14. n. 425. Quamvis (inquam) Scotus dicat hanc veritatem non posse probari aliquo manifesto Scripturae testimonio; simul tamen concedit, Ecclesiastica traditione id esse omnino certum. Ita est genuina mens Doctoris Subtilis. Utinam Dicastillo ubique ita eum legisset & intellexisset!

Itaque secundam partem conclusionis his verbis exprimit Scotus supra n. 13. Ad questionem potest dici aliter, quod licet characterem inesse animae non possit probari per rationem naturalem, neque in universali; quod scilicet necesse sit dare talem formam inesse animae propter quid, nec etiam propter finem; neque in particulari ut per experientiam alii cuius actus, seu per conditiones actus manifestantes talem formam inesse ipsi agenti percipienti actum suum; sicut nec probari potest de gratia vel charitate; licet etiam ex creditis manifeste, sive que sunt explicite de substantia fidei, sive que continentur in Scriptura, sive qua manifeste per sanctos sunt elicita ex creditis non possit probari, scilicet evidenter, quia non apparet necessaria habitudo eius ad talia credita: tamen poni potest, quia non repugnat ipsi animae talem formam habere, qualis describitur characterem, nec per consequens repugnat Deo posse animae talem formam imprimere.

Hic lapis offensionis & petra scandali, sed ipsi dumtaxat, qui limis & obstipis oculis Doctorem inspicunt; his (inquam) qui soli sapiunt, & quibus reliqui volitant sicut umbrae. Si penitus verba mox allegata introspicere vellent, facile inveniunt, Scotum nullatenus negare voluisse omnem omnino probationem Catholicae veritatis ex Scriptura aut SS. Patribus, sed solummodo evidentem & necessariam.

Quocirca continuo subjungit: Sed ne omnino frustra & sine necessitate ponatur, oportet aliquam auctoritatem habere, cui innitatur, qui ponit eam. Inter auctoritates autem Sanctorum secundum istam significationem characteris, de qua loquimur, non videntur multa

Et Dicastillo.

84. Textus Scoti quoad secundam partem conclusionis.

85.

Scotus solum negavit evidentem & necessariam probationem ex Scriptura aut Patribus.

82. Quam per traditionem ab initio Ecclesie acceptam expressit Innocentius III. Scotus.

83. Scotus a Prapositione male intelledus.

Melius a Suarez.

Authoritates à Scoto adductæ ex S. August.

authoritates expressa: tamen aliqua allegantur non concludentes (supple, necessariò evidentè) ex Aug. de Baptismo contra Donatistas lib. 6. cap. 1. ibi: Satis eluxit pastoribus Ecclesiæ Catholicæ toto orbe diffusæ, per quos postea plenarij Concilij auctoritate originalis consuetudo firmata est, & ovem, quæ foris errabat, & dominicum characterem à fallacibus deprædatoribus suis foris acceperat, venientem ad Christianæ unitatis salutem; ab errore corrigi, à captivitate liberari, à vulnere sanari, characterem tamen dominicum in ea agnoscì potiùs quàm improbari; quandoquidem ipsum characterem multi & lupi & lupis insigunt, qui videntur quidem intus esse &c. Ibidem etiam lib. 1. cap. 1. & habetur de consec. dist. 4. c. Ostenditur Sacramentum Baptismi est, quod habet, qui baptizatur: & Sacramentum dandi Baptismum est, quod habet, qui ordinatur sicut autem baptizatus, si ab unitate recesserit, Sacramentum Baptismi non amittit; sic etiam ordinatus, si ab unitate recesserit, Sacramentum dandi Baptismum non amittit.

Addere possumus, quod habet Epistolâ 44. alloquens hæreticos Donatistas: Vos (inquit) oves Christi estis, quia characterem dominicum portatis, sed erratis & peritis. Et Epistolâ 50. docens hæreticos penitentes non reprobandos, rationem reddit: Quia in eis hoc ipso quòd semel baptizati sunt, semper dominicus character agnoscitur.

Characterem quoque Confirmationis exprimit lib. 2. contra litteras Petiliani c. 104. ibi: Et in hoc unguento Sacramentum Christianitatis vult interpretari, quod quidem in genere visibilibus signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus, sed potest esse & in hominibus pessimis &c.

86. Authoritates ex Scriptura. Ephes. 1.

Item 4.

Nec defunt Scripturæ, quæ veritatem hanc insinuant. Ad Ephes. 1. cap. v. 13. In quo & credentes signati estis Spiritu promissionis Sancto, qui est pignus hereditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius. Et cap. 4. vers. 30. Nolite contristare Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis; id est, in die Baptismi, ut exponunt OEcumenius & Haymo in illum locum.

Confirmationis character indicatur 2. Corinth. 1. vers. 21. & 22. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus: qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Signavit nos (inquit S. Hieronymus) Spiritu Sancto vel chrismate.

S. Hieron.

Pro caractere Ordinis plerique addu-

cunt illud 1. ad Timoth. 4. vers. 14. Noli tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij, Per prophetiam, id est, ex prophetia seu inspiratione Spiritus Sancti mihi facta, quæ sciebam te Ecclesiæ utilem futurum, ut exponunt Glossa ordinaria, Lyranus & Ambrosius in eum locum. Videtur enim ibi Apostolus per gratiam, non intelligere sanctificantem, sed characterem.

Sed quis non videat has auctoritates haud evidentè necessariò probare? Scripturæ siquidem exponi faciliè possent de gratia sanctificante, quam Trident. sess. 6. cap. 7. vocat Spiritum promissionis Sanctum, ibi: Efficiens verò (causa justificationis) misericors Deus, qui gratiò abluit & sanctificat, signans & ungens Spiritu promissionis Sancto, qui est pignus hereditatis nostræ. Et de hac gratia intelligunt locum Apostoli 2. Corinth. 1. Chryostomus, OEcumenius & alij. Quamvis autem non omnes eam recipiant in susceptione Sacramenti, tamen ipsum Sacramentum quantum est ex se; natum est illam conferre, quod sufficit.

Porro ad auctoritates D. August. quæ sunt præcipuæ, respondet Doctor in hunc modum supra num. 14. In ista auctoritate pluries nominat characterem; sed apparet quòd nihil ad propositum secundum significationem characteris, de qua loquimur: quia dicit, quòd lupi lupis insigunt characterem: quòd magis salvatur de Sacramento Baptismi, quam de aliquo effectu in anima. Unde ubique in illa auctoritate potest character bene ad intentionem eius accipi pro Baptismo, non effectu Baptismi; sicut dictum est prius, Magistrum accipere characterem in ista definitione pro forma Baptismi.

Herculè (ut appositè notat supra q. 7. num. 2.) Si fuisset multum de hoc tractatum à Sanctis, Magister sententiarum mentionem fecisset de ipso: non invenitur autem aliquod verbum dixisse de caractere secundum istam significationem, secundum quam utimur eo: in toto enim tractatu de Baptismo non nominat characterem, nisi semel in primo capite istius distinctionis in fine, dicens: Qui ab hæreticis baptizati sunt, servato caractere Christi, rebaptizandi non sunt: ubi vocatur character Christi, forma Baptismi Christi; sicut satis apparet ex auctoritate August. præmissa, ex qua Magister inserit istud dictum. Sed quæ illa auctoritas Augusti Epistolâ 203. ad Max. sic inquit: Quamvis unum sit Baptisma & hæreticorum, scilicet eorum, qui in nomine

87. Quæ tamen non necessariò & evidentè convincunt. Trident.

Prout nec Augustini, ut rectè Scotus.

88.

S. August. PATRIS

Sect. 4. De Causa & effectu Sacram. Concl. 5. 83

Patris & Filij & Spiritus Sancti baptizant, & Ecclesie Catholica: qui tamen foris Ecclesiam baptizantur, non sumunt ad salutem Baptismum, sed ad perniciem: habentes formam Sacramenti, virtutem autem eius abnegantes; & ideo Ecclesia eos non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati sunt, & ipsa est forma Sacramenti. Quid clarius?

Omitto auctoritates D. Damasceni, quarum una (teste Scoto supra n. 7.) Valde ineptè adducitur, quia pars unius orationis coniungitur cum parte alterius, pratermissa sententiâ concipiendâ cum parte precedente. Altera autem nihil valet: nam expressè ibi loquitur de Cruce. Vide Doctorem loco citato: non enim libet illis immorari, cum clarum & certum sit, nec unam nec alteram evidentè necessariâ probare; quod satis est ad veritatem secundæ partis conclusionis.

89. Ratio & experientia nõ convincunt necessitatem characteris;

Unde nec nõ iterabilis.

Enimverò quod attinet experientiam & rationem, non reor quempiam tam stolidum, ut putet vel ex hac vel ex illa, se posse convincere necessitate characteris; cum uti institutio, ita & omnis efficacia, & quicumque effectus Sacramentorum pendeat à libera ac gratuita Dei voluntate; quemadmodum etiam iterabilitas & iterabilitas. Unde ex non-iterabilitate haud rectè inferitur impressio characteris; nam etiam prima Tonfura iterari non potest, & tamen non propterea imprimi characterem.

Nec satisfacis, si respondeas, Ecclesiam posse statuere iterabilitatem primæ Tonfuræ: quis enim ligavit manum sive voluntatem divinam; quò minus poterit ita statuisse immutabilitatem potestatis, v. g. Sacerdotalis, ut qui semel eam accepisset, numquam eam perderet, etiamsi Sacramentum Ordinis non imprimeret characterem? Nonne Ecclesia de facto nequit facere, quòd oleum semel benedictum ab Episcopo ad materiam essentialem Sacramenti, non permaneat benedictum? Et tamen per benedictionem non imprimitur character, vel quidquam aliud. Cur ergò Deus non potuisset facere, ut Ecclesia nunquam validè iteraret Ordinationem Sacerdotis; aut eum, qui semel est Sacerdos, redderet laicum, tamen Sacramentum Ordinis nullum imprimeret characterem?

90. Non est repugnantia Sacramenti iterabilis cum impressione characteris.

Accedit, quòd nulla sit absoluta repugnantia iterabilis Sacramenti cum impressione characteris. Ostendo ex Scoto supra q. 9. n. 21. ibi: Dico ergo, quòd concedi potest de Circumcisione, quòd ibi imprimatur character aliquis, sicut in Baptismo: ita enim erat

prima ianua salutis in lege Mosaica, sicut Baptismus in nova. Et cum arguitur, quòd tunc circumcisus non esset baptizandus, nego consequentiam. Ad probationem potest concedi, quòd character ille esset eiusdem rationis cum characterè Baptismatis vel alterius. Quòd si eiusdem, vel non imprimebatur character per Baptismum susceptum à circumciso, sicut in subiectum habens aliquam formam non imprimitur iterum talis forma, etiam à causa, quæ aliàs nata esset imprimere talem formam; & hoc ideo, quia subiectum non est in potentia, sed iam in actu secundum illam: vel si imprimeretur in baptizato alius eiusdem rationis, nihil inconveniens, saltem si character ponatur relatio: vel posset dici illum characterem Circumcisionis differre ab illo Baptismi, sicut imperfectum à perfecto, quemadmodum gratia huius differt à gratia illius: & tunc in susceptione Baptismi, prius circumciso non imprimeretur novus character, sed primus perficeretur. Quidni igitur ex mente Doct. Subtilis Deus poterit decernere, ut secundus Baptismus vel nullum characterem imprimeret, vel talem, per quem perficeretur character in primo Baptismo impressus; quemadmodum gratia habitualis in secundo Sacramento perficit gratiam in primo receptam?

Ad probationem aliorum, videlicet, quia per hæc tria Sacramenta datur potestas ad aliquid spirituale, bene respondet Card. Lugo hic disp. 6. sect. 1. n. 8. Per Confirmationem non datur confirmatio ulla potestas, quæ in alijs non reperitur; omnes quippe possunt credere & confiteri fidem suam coram tyranno, quamvis confirmatus præ alijs ad hoc habeat specialiora à Deo auxilia; utique quia per quolibet Sacramenta (ut dictum est conclusione præcedenti) homo accipit jus quoddam ad specialia auxilia necessaria pro obtinendo particulari sine cuiusque. Deinde in Diaconatu & Subdiaconatu non datur potestas ad aliquid validè faciendum; quam non habet quilibet non ordinatus.

Denique quid obstat, quòd minus possit Deus dare talem potestatem absque characterè? quippe de facto omnes habent potestatem validè baptizandi, quam prius nõ habebant; & tamen absque ullo characterè. Rex à quò accipit suam potestatem? nonnè à Deo, vel à Republica? Inferiores iudices nunquid à Rege? num propterea imprimitur character Regi aut iudicibus inferioribus?

Hinc præfatus Auctor secutus Doctorem Subtilem ita concludit n. 9. Tota ergo ratio, suppositâ institutione Christi (quæ auctoritate

91. Non datur per Confirmationem confirmatio ulla potestas quæ non reperitur in alijs. Lugo.

Uti nec in Diaconatu & Subdiaconatu ad validum.

Nihil obstat, quo minus deus deus deus abique characterè.

92. Doctorem Subtilem sequitur Lugo, totam

rationem ad
congruen-
tiam redu-
cent.

autoritate magis, quam ratione probanda est) reduci debet ad congruentiam desumptam ex ijs, quæ fiunt in exercitū vel familia principis, ubi iij, qui designantur ad particularia officia vel obsequia, designari etiam solent peculiaribus signis & notis, quibus à cæteris discernantur. Ita Card. Lugo.

Scotus.

Sed quid Scotus? supra h. 15. sic inquit: Tertia congruentia est, quia congruit receptum in familiam Christi distingui à non recepto per aliquid intrinsecum: quia licet Christus posset distinguere sine tali intrinseco; tamen perfectior est distinctio eius & in se, & in comparatione ad omnem Ecclesiam, militan-tem scilicet & triumphantem; si fiat per aliquam formam intrinsecam manentem, quam si non sic fiat. Tale autem distinctivum eius, qui suscipit Sacramentum, quo intratur in familiam Christi, ab eo, qui non suscipit, & immanens in suscepto, ponitur character. Et profequitur: Istarum congruentiarum tertia est magis rationalis: quia est etiam specialis de Baptismo.

Quod hoc famili illustrat quæst. sequenti. n. 12. ubi querens, quare tantum sint tres characteres? Respondeo (inquit) quod hoc potest patere per simile in politijs istis mutandis: nullus enim habet determinatum gradum in familia regis, quia comedit vel bibit; nec quia post offensam dominus reconciliatur sibi, nec quia multiplicat personas in ista politia: nam isti actus communes possunt esse omnibus in quocumque gradu. Sed alium gradum habet aliquis, quando recipitur in familiam domini; alium quando utereus proficit & constituitur ut miles ad defendendam rempublicam; alium quando constituitur ut supremus sub domino ad constituendos alios in gradibus determinatis in sua familia, utpote aliquis senescalcus generalis, vel immediatus sub domino, cui commissa est autoritas universalis ad recipiendum aliquos in familiam Domini &c. Sic in proposito tria Sacramenta, scilicet Eucharistia ad nutritivam spiritualem, Matrimonium ad procreationem corporalem, Pœnitentia ad reconciliationem annualem, in nullo certo gradu constituunt in Ecclesia; imò possunt esse communes omni membro Ecclesia in quocumque gradu. Sed primus gradus in Ecclesia, & quidem universalissimus, est recipi in familiam Christi, quod fit in Baptismo: secundus specialis in militiam ad defensionem fidei Christiane, quod fit in Confirmatione: tertius constituit in patrem & pastorem ad introducendum alios in Ecclesiam, & ad dirigendum & ad instruendum eos, quod fit in Ordine. Et sicut in politia illa non congruit illas tres dignitates iterari, scilicet receptionem in

familiam, promotionem ad militiam & prestationem ad doctrinam; bene tamen iterari possunt nutritio, procreatio & reconciliatio: ita in proposito tria Sacramenta non debent iterari, alia tamen iterantur; & in non iterandis gradibus interabilis acquiritur & character dicitur, in iterandis autem non. Hec Scotus, quibus nihil addendum iudico, præterquam, quod habet eadem dist. quæst. 9. n. 16. ibi: Ponere autem in alijs Sacramentis quemdam ornatum correspondentem characteri, omnino superfluum est. Etenim gratia habitualis est, per quam anima mundatur & redditur Deo chara ac in conspectu ejus pulchra, juxta Glossam super illud Psal. 103. *Vexillaret faciem in oleo.* Gratia (inquit) est nitor anime sanctum concilians amorem.

Neque propterea negare debemus, etiam in alijs Sacramentis posse aliquid assignari, quod dicatur res & Sacramentum, si alicui ita loqui placeat: v. g. in Sacramento Pœnitentiæ assignari potest contritio, ea enim est res quatenus significatur per confessionem, & Sacramentum quatenus significat gratiam, ad quam disponit. In Matrimonio verò obligatio conjugum inter se: nam ea est res, quatenus significatur per externum contractum; & Sacramentum, quatenus significat gratiam & unionem spiritualem animæ cum Christo. In extrema Unctione est sanitas corporalis, quæ subinde efficitur per illud Sacramentum: ea quippe est res quatenus efficitur per illud Sacramentum, & Sacramentum quatenus significat sanitatem spiritualem. In Eucharistia denique est nutritio corporalis, sive realis conjunctio corporis Christi cum corpore nostro; ea siquidem est res, quatenus causatur ab ipso Sacramento, & est Sacramentum, quatenus est signum nutritionis spiritualis vel conjunctionis per gratiam.

Maneat itaque; tria tantummodò Sacramenta Baptismus videlicet, Confirmationem & Ordinem imprimere characterem; non quod possit istud (ut loquitur Scotus supra q. 9. n. 17. in fine) evidenter necessario probari ex creditis; sed quia Ecclesia ponit, & congruentia est. Nec valet argumentum negativum: si nec Dionysius, nec Damascenus, nec Augustinus; ergo nullus: sufficit enim auctoritas Ecclesia; quia Augustinus de moribus Manichæorum: Evangelio non crederem, nisi crederem Ecclesia.

Si quæras, quomodo hæc veritas possit esse fidei, si explicitè non habeatur in Scripturis. Respondeo ex eodem Doctore 1. dist. 11. quæst. 1. n. 5. ubi agens de processione Spiritus Sancti ex Patre, Filioque: Ad rationem (inquit) illam de Evangelio (in quo

93.

In Sacramentis non imprimetur characterem potest assignari res & Sacramentum.

Scotus.

94.

Veritas de characterem potest esse de fide etiam si explicitè non habeatur in Scripturis.

Scotus.

Sect. 4. De Causa & effectu Sacram. Concl. 6. 87

(in quo contendebant Græci illam processionem non inueniri) Dico, quod Christum descendisse ad inferna, non docetur in Euangelio: & tamen tenendum est sicut articulus fidei, quia ponitur in Symbolo Apostolorum. Ita multa alia de Sacramentis Ecclesie non sunt expressa in Euangelio, & tamen Ecclesia tenet illa esse tradita certitudinaliter ab Apostolis, & periculosum esset errare circa illa, quæ non tantum ab Apostolis descendunt per scripta, sed etiam quæ consuetudine universalis Ecclesie tenenda sunt. Nec Christus in Euangelio docuit omnia pertinentia ad dispensationem Sacramentorum. Dixit enim discipulis suis in

Ioan. 16. Ioanne cap. 16. Adhuc habeo multa vobis dicere, sed non potestis portare modò; cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Multa igitur docuit eos Spiritus Sanctus, quæ non sunt scripta in Euangelio, & illa multa quadam per scripturam, quadam per consuetudinem tradiderunt. Similiter diversa Symbola diversis temporibus sunt edita contra diversas hæreses de novo orientes; quia quando insurgunt nova hæresis, necessarium erat declarare veritatem, contra quam erat illa hæresis: quæ veritas, etsi prius erat de fide, non tamen erat prius tantum declarata, sicut tunc contra errorem illorum, qui eam negabant. Atque hoc factum credimus circa præsentem veritatem, ut ex dictis quilibet sanæ fidei facile perspicitur.

Hæc ergo doctrinâ Catholicâ suppositâ, controvertitur inter Theologos, in quo subiecto sit character. Et quidem imprimi characterem in anima docet Florentinum & Tridentinum. Verum enim verò cum anima consistat pluribus potentijs, præcipue intellectu & voluntate, realiter secundum D. Thomam, formaliter verò secundum Scotum ab ipsa distinctis, verba Conciliorum non probant essentiam animæ, sive animam esse subiectum immediatum; sufficeret quippe ad veritatem, si recipiatur in illis potentijs, ac ita mediata in anima. Quapropter Doctor Angelicus constituit characterem immediatè in intellectu; nos autem sequentes Magistrum nostrum Doctorem Subtilem dicimus.

CONCLUSIO VI.

Congruum est ponere characterem formaliter in voluntate.

95. Est Scoti characteris

Est Scoti 4. dist. 6. q. 11. n. 4. Dico ergo ad questionem, supponendo de

gratia, quod est idem cum Charitate, & per consequens est primo in potentia, scilicet in voluntate; & ulterius quod ista dispositio ad formam est in eodem susceptivo cum forma: character autem si ponatur in esse, convenienter ponitur dispositio ad gratiam sacramentalem ergo congruum est ponere characterem formaliter in voluntate.

esse in voluntate.

Nota ante omnia ly formaliter, cum enim voluntas in sententia Scoti realiter identificetur essentia animæ, character dici debet realiter immediatè subiectari in essentia animæ, quemadmodum ipsa gratia habitualis, & omnes actus naturales & supernaturales intellectus aut voluntatis, aliarumque potentiarum immaterialium.

Pro quo notandum primò.

Nota secundo ly congruum, nam rationes Scoti non probant omnimodam necessitatem, sed solum maiorem quamdam convenientiam. Supponit autem Doctor ex lib. 2. dist. 27. gratiam & charitatem esse unum eundemque habitum, non solum realiter, sed etiam formaliter. Ideo (inquit n. 3.) alia est opinio, quæ dicit, quod gratia formaliter est virtus, quæ est charitas; & quæcumque excellentia attribuitur gratia & charitati: & è converso. Vtraque enim formaliter equaliter dividit inter filios regni & perditionis. Aug. lib. 15. de Civit. cap. 18. Vtraque enim est forma virtutis, & neutra potest esse informis: utraque etiam coniungit ultimo fini perfectâ coniunctione, qualis potest esse in via: & si poneretur distincta, altera supersueret, quia reliqua sufficeret. Breviter, non sunt multiplicanda entia sine necessitate.

Notandum secundò.

Scoti;

Illo ergo supposito (de quo, Deo dante, latius in materia de Charitate) prima ratio sumitur ex verbis in principio conclusionis citatis: congruentius dispositio constituitur in eodem subiecto proximo (nisi aliquid obstat) in quo recipitur forma, ad quam disponit; atqui character est dispositio, saltem moralis, ad gratiam, quæ est formaliter in voluntate; ergo &c. Major in physicis videtur manifesta, & ab omnibus admissa.

96. Probatur primo ex maiori congruentia consequente dispositio in eodem subiecto proximo, in quo forma.

Minorem quoad secundam partem & eius probationem inuenio 2. dist. 26. n. 6. in fine ibi: Concedi potest conclusio istarum rationum (gratiam esse in potentia voluntatis) quia iste habitus, qui probatus est esse supernaturalis, perficit potentiam animæ, & determinatam, scilicet voluntatem, quia in ordine ad obiectum determinatum talis potentia, & etiam actum, non autem perficit essentiam, immediatè & formaliter, quia ipsa ut sic nullum respicit obiectum, nec aliquem etiam actum. Confirmatur per Anselmum de Concep. s. Anselm. Virg.

Formam autem esse in voluntate, probatur ex secundo.